

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.002.03.2016
P/16/058

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/058 – Zapobieganie bezdomności zwierząt
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Waldemar Góra, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98139 z 13 stycznia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Gminne Schronisko dla Zwierząt „As” w Jamrozowiznie ¹ , Jamrozowizna 1, 42-270 Kłomnice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariusz Jurczyk – pełniący obowiązki Kierownika Schroniska ² (dowód: akta kontroli str. 3-14)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli³ w okresie objętym kontrolą⁴ Schronisko zaspokajało podstawowe potrzeby przebywającym w nim zwierzętom, w tym legowisko, stały dostęp do wody zdatnej do picia, ochronę przed upałami i opadami oraz osłonę od wiatru, a także dostęp do światła dziennego. W toku kontroli nie stwierdzono przypadków okrutnego traktowania lub znęcania się nad zwierzętami, a śmiertelność psów i kotów nie przekraczała 30%. Schronisko posiadało zezwolenie Powiatowego Lekarza Weterynarii w Częstochowie⁵. Ewidencja zwierząt przyjętych do Schroniska prowadzona była prawidłowo. Środki finansowe otrzymane z budżetu Gminy Kłomnice na prowadzenie działalności wykorzystywano zgodnie z przeznaczeniem. Schronisko prowadziło również skuteczne działania w celu znalezienia nowych właścicieli dla przebywających w nim zwierząt. W efekcie, w latach 2014-2015 oddało do adopcji 308 psów oraz 68 kotów⁶.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały na:

– niespełnieniu wymagań określonych w rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań

¹ Zwane dalej „Schroniskiem”. Nr statystyczny Regon: 241801041.

² Zwany dalej „Kierownikiem Schroniska”. Pełnienie obowiązków Kierownika Schroniska zostało powierzone Mariuszowi Jurczykowi od 1 listopada 2015 r. zarządzeniem Wójta Gminy Kłomnice nr 211/2015 z 26 października 2015 r. Wcześniej funkcję Kierownika Schroniska pełnił Dariusz Kaczmarek w okresie 15 lutego 2005 – 27 kwietnia 2015 oraz Dawid Smolarek w okresie 28 kwietnia – 30 października 2015 r.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna oraz ocenę opisową, jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według 3-stopniowej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania jednostki w zakresie objętym kontrolą.

⁴ Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2014 r. do dnia zakończenia kontroli. Badania kontrolne obejmowały również działania i zdarzenia zaistniałe przed 1 stycznia 2014 r., w przypadkach gdy miały one wpływ na kontrolowaną działalność.

⁵ Zwany dalej „PLW”.

⁶ Wskaźnik adopcji psów wyniósł 22% w 2014 r. oraz 32% w 2015 r., natomiast wskaźnik adopcji kotów odpowiednio 44% i 57%.

weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt⁷ dotyczących wyodrębnienia pomieszczeń przeznaczonych do izolowania chorych lub podejrzanych o chorobę kotów oraz pomieszczeń przeznaczonych na kwarantannę kotów i zapewnienia wybiegów dla zwierząt. Schronisko było przepełnione, liczba psów w pomieszczeniach lub boksach uniemożliwiała im swobodne poruszanie się⁸, a części z nich nie zapewniono pełnej ochrony przed zimnem i podstawowej pielęgnacji,

– nieposiadaniu wymaganych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, które powinni wydać Wójtowie pięciu gmin (Mykanów, Rędziny, Olsztyn, Mstów i Kamienica Polska), dla których Schronisko świadczyło usługi w ww. zakresie w latach 2014-2015,

– nieprowadzeniu sterylizacji i kastracji wszystkich przyjętych do Schroniska zwierząt⁹ pomimo faktu, że obowiązkowa sterylizacja lub kastracja zwierząt została wpisana w Programie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Gminie Kłomnice na lata 2014 oraz 2015,

– niezapewnieniu, w okresie od 16 do 21 kwietnia oraz od 28 kwietnia do 3 maja 2015 r., opieki weterynaryjnej wymaganej przepisami powołanego rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych dla zwierząt,

– niezapewnieniu, do czasu kontroli NIK, obowiązkowego szkolenia w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt dla wszystkich pracowników opiekujących się zwierzętami,

– nieoznakowaniu (również do czasu kontroli NIK) 80 zwierząt przebywających w Schronisku w sposób umożliwiający ich identyfikację.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość działania schroniska, w tym zapewnienie właściwych warunków bytowania zwierząt

Opis stanu
faktycznego

1.1. Schronisko zostało utworzone w dniu 15 lutego 2005 r.¹⁰ i funkcjonuje jako jednostka organizacyjna Gminy Kłomnice¹¹, działająca w formie jednostki budżetowej. Jako zadania Schroniska wskazano m.in. prowadzenie stałego i okresowego wylapywania bezdomnych zwierząt z terenu Gminy oraz gmin, które zawarły w tym zakresie porozumienia z Gminą.

W dokumentach założycielskich nie określono maksymalnej liczby zwierząt, na jaką zostało przewidziane schronisko, natomiast wg raportu Powiatowego Lekarza Weterynarii w Częstochowie¹² z wizytacji Schroniska, maksymalna liczba zwierząt, jaka może przebywać w schronisku to 250 psów oraz 25 kotów¹³.

[dowód: akta kontroli str. 15-57, 95-107]

⁷ Dz. U. z 2004 r. Nr 158, poz. 1657, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk”.

⁸ Wg raportu Powiatowego Lekarza Weterynarii w Częstochowie maksymalna liczba psów przebywających w Schronisku to 250, tymczasem stan tych zwierząt w latach 2014-2015 wynosił 368-375 sztuk.

⁹ Spośród przyjętych do schroniska w latach 2014-2015 401 psów i 111 kotów, kastracji i sterylizacji poddano jedynie w 2015 r. 6 psów i 4 koty, co stanowiło odpowiednio 1,5% oraz 3,6% przyjętych zwierząt.

¹⁰ Zarządzeniem Wójta Gminy Kłomnice nr 6/2005 z 28 stycznia 2005 r., a następnie Uchwałą Rady Gminy Kłomnice nr 306/XLI/2010 z dnia 10 listopada 2010 r.

¹¹ Zwana dalej „Gminą”.

¹² Zwany dalej „PLW”. Maksymalna liczba zwierząt, na jaką zostało przewidziane Schronisko została określona w Raporcie z wizytacji Schroniska sporządzanego za każdy rok przez PLW.

¹³ Dane z raportu z wizytacji Schroniska za 2014 rok. W raportach za lata 2012 i 2013 podano maksymalną liczbę zwierząt: 230 psów i 25 kotów.

1.2. Schronisko było objęte nadzorem weterynaryjnym PLW od 2005 r. i posiada weterynaryjny numer identyfikacyjny 24048601.

W Statucie Schroniska¹⁴ jako przedmiot i zakres jego działania wskazano przyjmowanie i opiekę nad zwierzętami bezdomnymi, zabieranie zgłoszonych bezdomnych psów i kotów, w tym także podejrzanych o zachorowanie na chorobę zakaźną i zaraźliwą, leczenie chorych zwierząt przebywających w Schronisku, usypianie w sposób humanitarny zwierząt nieuleczalnie chorych, ślepych miotów oraz zwierząt nie nadających się do chowu, realizowanie programu poszukiwania nowych właścicieli dla zwierząt w celu zapobiegania ich bezdomności, współpraca ze zorganizowanymi grupami wolontariuszy i nadzorowanie ich zajęć w Schronisku, współdziałanie z PLW w zwalczaniu wścieklizny i innych zakaźnych chorób zwierzęcych, współdziałanie z Urzędem Gminy Kłomnice oraz organizacjami społecznymi w działaniach mających na celu kształtowanie świadomości mieszkańców Gminy Kłomnice w zakresie odpowiedzialnego stosunku do zwierząt i należytego wypełniania obowiązków przez właścicieli zwierząt.

[dowód: akta kontroli str. 24-26, 201-202, 223-237]

1.3. W trakcie oględzin przeprowadzonych 15 stycznia 2016 r., tj. w dniu rozpoczęcia kontroli stwierdzono, że Schronisko spełniało wymogi rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk, w następującym zakresie:

a) Schronisko było prawidłowo usytuowane w miejscu oddalonym co najmniej o 150 m od siedzib ludzkich, obiektów użyteczności publicznej itp., a jego teren był utwardzony i ogrodzony w sposób zapobiegający przedostaniu się zwierząt na zewnątrz,

b) w Schronisku były wyodrębnione pomieszczenia przeznaczone do izolowania chorych lub podejrzanych o chorobę psów, utrzymywania zwierząt zdrowych, w tym osobne dla samców, samic, samic z oseskami, młodych oddzielonych od matek, wyodrębnione pomieszczenia przeznaczone na kwarantannę dla psów oraz wyodrębnione boksy zapewniające separację zwierząt agresywnych.

W schronisku nie wyodrębniono pomieszczeń przeznaczonych do izolowania chorych lub podejrzanych o chorobę kotów oraz pomieszczeń przeznaczonych na kwarantannę kotów, co opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

1.4. Zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk, pomieszczenia i boksy dla zwierząt zostały oddzielone przegrodami, uniemożliwiającymi wzajemny kontakt z innymi zwierzętami lub ucieczkę. Ściany, podłogi i drzwi w pomieszczeniach i boksach wykonane były z materiałów łatwych do mycia i odkażania, niepowodujących urazów lub kontuzji u zwierząt. W pomieszczeniach i boksach zapewniono zwierzętom legowisko oraz stały dostęp do wody zdatnej do picia.

1.5. W schronisku nie zapewniono wybiegów dla zwierząt, co opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

1.6. W trakcie oględzin stwierdzono, że wszystkie zwierzęta w Schronisku przebywały w pomieszczeniach lub boksach o wymiarach 2x2 metry lub 2x3 metry, po 2 lub 3 psy w każdym (w trakcie oględzin w Schronisku znajdowało się 328 psów w 167 boksach, 0 kotów). Zwierzętom zapewniono legowisko, stały dostęp do wody zdatnej do picia, ochronę przed upałami i opadami oraz osłonę od wiatru, miały także dostęp do światła dziennego.

Jednak w schronisku nie zapewniono zwierzętom swobodnego poruszania się (w schronisku znajdowało się więcej zwierząt niż wskazano w raportach z wizytacji

¹⁴ Statut Schroniska stanowi załącznik do uchwały Rady Gminy Kłomnice nr 307/XLI/2010 z 10 listopada 2011 r.

PLW) oraz ochrony przed zimnem (stwierdzono 10 bud ze zbyt dużym otworem włączonym¹⁵), co opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Ustalono nieprawidłowości*.

1.7. Zgodnie z harmonogramem pracy, sprzątanie i mycie boksów, kojców i izolatek dla zwierząt prowadzone jest w Schronisku codziennie w godzinach 9.15-14.00. W trakcie przeprowadzonych oględzin trwało sprzątanie i mycie boksów i kojców dla zwierząt. Stwierdzono, że wyściółka w kojcach była mokra i brudna, a legowiska dla zwierząt były mokre, co opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia, w sekcji Uwagi. Ponadto stwierdzono brak podstawowej pielęgnacji psa w zaawansowanej chorobie nowotworowej, któremu nie zabezpieczono przed zakażeniami objętej zmianami nowotworowymi żuchwy¹⁶.

1.8. W Schronisku zostały zapewnione odpowiednie warunki karmienia. Zwierzęta były karmione raz dziennie (rano) jedzeniem gotowanym i dodatkowo, dwa, trzy razy w tygodniu podawano tzw. „suchą karmę”. Małe zwierzęta karmione były dwa lub trzy razy dziennie. W trakcie oględzin stwierdzono, że każde zwierzę posiada „swoją” miskę, w miskach znajdowała się gotowana mieszanka, na którą składają się zmielone kości i chrząstki, suchy chleb oraz kasza.

[dowód: akta kontroli str. 58-61, 314]

1.9. Na dzień 28 stycznia 2015 r. w Schronisku zatrudnionych było 11 osób, spośród których 8 zajmowało się zwierzętami. Zwierzętom została zapewniona całodobowa opieka, także w niedziele i święta¹⁷.

Spośród wszystkich 13 osób zatrudnionych w Schronisku w latach 2014-2015¹⁸ do obsługi zwierząt, tylko 8 zostało przeszkolonych w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt, co opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Ustalono nieprawidłowości*. Szkolenia te zostały przeprowadzone w latach 2012-2013.

Dopiero w trakcie trwania niniejszej kontroli, w dniach 22-24 lutego 2016 r. wszystkich 8 pracowników zatrudnionych obecnie w Schronisku do obsługi zwierząt odbyło wymagane szkolenia.

[dowód: akta kontroli str. 110-118, 200, 262-263, 268-283]

1.10. Spośród przyjętych do schroniska w latach 2014-2015 401 psów i 111 kotów, kastracji i sterylizacji poddano jedynie w 2015 r. 6 psów i 4 koty, co stanowiło odpowiednio 1,5% oraz 3,6% przyjętych zwierząt, co opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Ustalono nieprawidłowości*.

Obligatoryjna sterylizacja lub kastracja zwierząt została wpisana w Programie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Gminie Kłomnice na lata 2014 oraz 2015¹⁹. Ponadto w regulaminie organizacyjnym Schroniska zawarto zapis, że w celu ograniczenia liczby bezdomnych psów i kotów, Schronisko może prowadzić ich sterylizację. Jednak w umowach–zlecenia z lekarzami wykonującymi nadzór lekarsko weterynaryjny nad zwierzętami przebywającymi w Schronisku, nie wyszczególniono obowiązku wykonywania kastracji lub sterylizacji.

[dowód: akta kontroli str. 27-46, 95, 119-137, 203-214]

¹⁵ W trakcie niniejszej kontroli zmniejszono otwory włączowe w 10 budach.

¹⁶ Pies został poddany zabiegowi eutanazji wykonanemu przez lekarza weterynarii.

¹⁷ Ustalono na podstawie analizy list obecności pracowników Schroniska w wybranych trzech tygodniach: 6-12 stycznia 2014 r., 5-11 stycznia 2015 r. oraz 4-10 stycznia 2016 r.

¹⁸ Liczba 14 pracowników zatrudnionych w Schronisku w latach 2014-2015, uwzględnia 11 osób zatrudnionych na dzień 28 stycznia 2016 r.

¹⁹ Programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Gminie Kłomnice na lata 2014 i 2015 zostały przyjęte uchwałami Rady Gminy Kłomnice nr 294/XXXVI/2014 z 30 lipca 2014 r. (na 2014 r.) oraz nr 43.VIII.2015 z 28 kwietnia 2015 r. (na 2015 r.).

1.11. Opieka weterynaryjna w Schronisku została zapewniona przez lekarzy weterynarii, którzy sprawowali nadzór lekarsko weterynaryjny nad zwierzętami przebywającymi w Schronisku na podstawie zawartych umów – zleceń. W umowach lekarz został zobowiązany do przeprowadzania szczepień przeciwko wściekliźnie, leczenia, profilaktyki i wykonywania eutanazji zwierząt.

W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 15 kwietnia 2015 r. lekarz wykonywał swoje obowiązki dwa razy w tygodniu przez dwie godziny, od 4 maja 2015 r. lekarz weterynarii był w Schronisku trzy razy w tygodniu przez dwie godziny. W okresie od 22 do 27 kwietnia 2015 r. opieka weterynaryjna sprawowana była dwa dni w tygodniu, bez podania liczby godzin.

W okresie od 16 do 21 kwietnia oraz od 28 kwietnia do 3 maja 2015 r. w Schronisku nie została zapewniona opieka weterynaryjna, co opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

[dowód: akta kontroli str. 119-137, 200]

Zwierzęta były kwalifikowane do leczenia przez lekarza weterynarii podczas obchodu wszystkich boksów oraz na wniosek Kierownika i obsługi Schroniska, którzy zgłaszali lekarzowi zaobserwowane objawy chorobowe. Badania zwierząt prowadzone były w ambulatorium Schroniska. Kontynuacja leczenia prowadzona była w boksach. Zabiegi operacyjne przeprowadzane były w zewnętrznych zakładach leczniczych. W Schronisku lekarz wykonywał obowiązkowe szczepienia przeciwko wściekliźnie oraz profilaktykę chorób zakaźnych u szceniąt. Ponadto prowadził odrobaczenie zwierząt oraz profilaktykę przeciwpchelną.

Wskaźnik śmiertelności²⁰ psów w latach 2014-2015 wyniósł odpowiednio 14% i 5% natomiast kotów 26% i 29%. Zdaniem kierowników Schroniska, wyższa śmiertelność kotów wynikała m.in. z faktu, że trafiające do Schroniska koty często były chore i miały niską odporność, ponieważ nigdy nie były szczepione ani odrobaczone.

[dowód: akta kontroli str. 95, 215-217, 316-320]

1.12. W Schronisku spełniono wymogi co do prowadzenia ewidencji zwierząt określone w rozporządzeniu w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk. Prowadzone wykazy zwierząt (odrębnie dla psów i kotów) zawierają wszystkie wymagane dane, określone w § 6 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Fakt przyjęcia zwierzęcia do Schroniska, odnotowywano w dniu przyjęcia w prowadzonej ewidencji oraz w „Karcie ewidencyjnej zwierzęcia”, na której wpisywano m.in.: nr kolejny karty, płeć, wiek, nazwę i opis zwierzęcia, data przyjęcia, kwarantanny i wydania lub zgonu zwierzęcia, dane dotyczące osób przyprowadzających oraz odbierających zwierzę. W trakcie przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że wszystkie zwierzęta przebywające w Schronisku zostały ujęte w prowadzonej ewidencji zwierząt. Jednak 80 psów nie oznaczono mikroczipem, numerkiem lub innym oznaczeniem umożliwiającym identyfikację, co opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Uwagi*. Dopiero w trakcie trwania niniejszej kontroli, w dniach 29 lutego – 4 marca 2016 r. wszystkie zwierzęta w Schronisku zostały oznaczone w sposób trwały²¹.

[dowód: akta kontroli str. 58-61, 262-263, 289, 314]

1.13. W latach 2014-2015 eutanazji poddano 11 psów (w 2015 r.) oraz 2 koty (po jednym w 2014 i 2015 r.) oraz padło 100 psów (81 w 2014 r. i 19 w 2015 r.) oraz 35 kotów (15 w 2014 r. i 20 w 2015 r.). W tym samym okresie uśpiono 19 ślepych miotów. Każdą śmierć zwierzęcia odnotowywano w prowadzonej ewidencji zwierząt, zapisywano w karcie ewidencyjnej każdego zwierzęcia oraz w „Rejestrze padłych zwierząt”.

²⁰ Wskaźnik śmiertelności ustalono przez podzielenie liczby zwierząt padłych i poddanych eutanazji przez liczbę zwierząt przebywających w schronisku: wg stanu na początek roku, zwiększoną o liczbę zwierząt przyjętych w trakcie roku.

²¹ Mikroczipami zgodnymi z normą ISO 1784 & 11785.

Eutanazji zwierząt dokonywał lekarz weterynarii po uzyskaniu zgody Kierownika Schroniska. W ten sposób usypiano „ślepe mioty” oraz zwierzęta nie rokujące na wyleczenie, np. ofiary wypadków drogowych oraz zwierzęta przewlekłe chore. Lekarz nie wystawiał pisemnego orzeczenia o uśmierceniu, jednak przeprowadzona eutanazja zwierząt była wpisywana w prowadzonej ewidencji zwierząt.

Usypianie ślepych miotów przeprowadzane było przy użyciu preparatu Morbital, tj. środka zatrzymującego akcję oddechową i pracę serca. Uśmiercanie pozostałych zwierząt przeprowadzano dwuetapowo: w pierwszym etapie podawano środek do premedykacji na bazie ksylazyny, wywołujący miorelaksację i uspokojenie, a następnie Morbital.

[dowód: akta kontroli str. 95, 215-217, 262-267]

1.14. W latach 2014-2015 Gmina Kłomnice zawarła umowy i porozumienia z pięcioma gminami²² na zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie. Zadanie to miało być realizowane przez Schronisko. Z tytułu zawartych umów, gminy przekazywały Gminie Kłomnice dotację celową w wysokości 54 000 zł, obejmującą koszt schwywania, transport oraz pobyt w Schronisku i opiekę weterynaryjną przez okres do jednego roku od dnia schwywania za 30 zwierząt. Dodatkowo płatne było wyłapywanie większej (niż 30) liczby zwierząt oraz pobyt zwierząt w Schronisku powyżej roku.

Na podstawie ww. umów Gmina Kłomnice uzyskała przychody w wysokości 490 645 zł w 2014 r. oraz 410 115 zł w 2015 r. Ponadto Gmina otrzymała darowizny pieniężne od osób fizycznych (ze wskazaniem na Schronisko) w wysokości odpowiednio 1 300 i 1 599 zł. Darowizny te zostały prawidłowo zaewidencjonowane na koncie 760 „Pozostałe przychody operacyjne”.

[dowód: akta kontroli str. 138-196, 262-267, 284-287]

Pełniący obowiązki Kierownika Schroniska Mariusz Jurczyk stwierdził, że środki finansowe, jakimi dysponuje Schronisko w pełni zabezpieczyły potrzeby związane z zapewnieniem opieki zwierzętom, w tym nadzór weterynaryjny, niezbędne szczepienia, odrobaczanie, odpchlanie, zabiegi pielęgnacyjne, a także wyżywienie i zapewnienie warunków bytowania zwierząt.

[dowód: akta kontroli str. 240]

1.15. Dzienny koszt utrzymania jednego zwierzęcia²³ w Schronisku wyniósł 5,36 zł w 2014 r. i 6,06 zł w 2015 r., natomiast dzienny koszt wyżywienia zwierząt²⁴ wyniósł odpowiednio 0,21 zł i 1,04 zł.

Łączny koszt utrzymania Schroniska w 2014 r. wyniósł 761 034 zł, z czego wydatki na wyżywienie stanowiły 3,9% (29 485 zł). Największą część kosztów utrzymania Schroniska stanowiły wynagrodzenia w kwocie 537 643 zł (tj. 70,6%) oraz wydatki na media i materiały biurowe, chemiczne itp. w kwocie 157 598 zł (tj. 20,7%).

Łączne koszty utrzymania Schroniska w 2015 r. wyniosły 640 302 zł i w porównaniu do 2014 r. zmniejszyły się o 15,9%. Największą część kosztów utrzymania Schroniska stanowiły wynagrodzenia w kwocie 512 553 zł (80,0%) oraz wydatki na media i materiały (biurowe, chemiczne itp.) w kwocie 75 353 zł (11,8%). Wydatki na wyżywienie zwierząt wyniosły 20 052 zł, tj. 3,1% wszystkich wydatków.

[dowód: akta kontroli str. 138-139]

1.16. W latach 2014-2015 w Schronisku poniesiono nakłady remontowe w łącznej kwocie 26 182 zł, w tym nakłady przeznaczone na bieżące naprawy i remonty w kwocie 25 037 zł (16 628 zł w 2014 r. i 8 409 zł w 2015 r.) oraz wydatki na usługi remontowe (m.in. naprawa samochodów i maszyn) w wysokości 1 145 zł (596 zł

²² Gminy Mykanów, Rędziny, Olsztyn, Mstów i Kamienica Polska.

²³ Dzienny koszt utrzymania jednego zwierzęcia ustalono szacunkowo jako iloraz dziennego kosztu utrzymania schroniska oraz liczby zwierząt w schronisku.

²⁴ Dzienny koszt wyżywienia zwierząt ustalono jako iloraz dziennego kosztu wyżywienia zwierząt oraz liczby zwierząt.

w 2014 r. i 549 zł w 2015 r.). W ww. okresie nie ponoszono wydatków budowlano – modernizacyjnych.

[dowód: akta kontroli str. 139, 262-263]

Pełniący obowiązki Kierownika Schroniska Mariusz Jurczyk stwierdził, że poniesione nakłady remontowo–budowlane wpłynęły na polepszenie warunków bytowania zwierząt. W tym zakresie m.in. odremontowano część boksów (wylano posadzki, naprawiono ubytki, odnowiono budy i pomalowano kraty), położono płytki w pomieszczeniach szpitalnych, odnowiono ambulatorium. Zdaniem p.o. Kierownika, główną potrzebą Schroniska jest przygotowanie wybiegów dla zwierząt.

[dowód: akta kontroli str. 240]

1.17. Szczegółową kontrolą objęto wydatki na wykonane w latach 2014-2015 naprawy, remonty i prace budowlano-modernizacyjne w łącznej wysokości 26 182 zł. Środki te wydatkowano m.in. na bieżące naprawy samochodu i sprzętu Schroniska (myjki, spawarki, łamacza do kości) oraz na zakup materiałów budowlanych niezbędnych do wykonania bieżących remontów (m.in. cement, gips, farby). Nie stwierdzono przypadków wydatkowania środków publicznych pozyskanych przez schronisko na cele niezwiązane z opieką nad zwierzętami.

[dowód: akta kontroli str. 262-263]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Schronisku nie wyodrębniono pomieszczeń przeznaczonych do izolowania chorych lub podejrzanych o chorobę kotów oraz pomieszczeń przeznaczonych na kwarantannę kotów, co było niezgodne z przepisem § 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk.

Dariusz Kaczmarek wyjaśnił, że do izolowania chorych lub podejrzanych o chorobę kotów oraz do kwarantanny kotów wykorzystywane były pomieszczenia oznakowane jako pomieszczenie dla kotek karmiących i pomieszczenie dla kociąt, a w celach kwarantanny wykorzystywany był także wybieg dla kotów.

Dawid Smolarek wyjaśnił, że w krótkim okresie, kiedy pełnił obowiązki Kierownika skupiał się na przeprowadzeniu niezbędnych prac naprawczo-remontowych, które miały poprawić warunki bytowe zwierząt.

Mariusz Jurczyk nie potrafił podać przyczyn niewyodrębnienia ww. pomieszczeń dla kotów.

[dowód: akta kontroli str. 58-61, 199, 219, 290]

2. Wbrew § 5 przywołanego wyżej rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk, w Schronisku nie zapewniono wybiegów dla zwierząt pozwalających na realizację zachowań właściwych dla przebywających w nich zwierząt.

Dariusz Kaczmarek stwierdził, że planował zorganizowanie wybiegu dla zwierząt w 2015 r., jednak w związku z zakończeniem pracy w Schronisku, plan ten nie został zrealizowany.

Dawid Smolarek stwierdził, że zorganizowanie wybiegów było niemożliwe ze względu na bardzo dużą liczbę zwierząt przebywających w Schronisku, brak wystarczających środków finansowych oraz krótki czas, kiedy pełnił obowiązki Kierownika. Mariusz Jurczyk stwierdził, że planowane jest wybudowanie wybiegów dla zwierząt na sąsiedniej działce.

[dowód: akta kontroli str. 58-61, 199, 219, 290]

Zdaniem NIK niezależnie od podnoszonych okoliczności, przywołane przepisy nakładają obowiązek zapewnienia w Schronisku wybiegów dla zwierząt oraz wyodrębnienia pomieszczeń przeznaczonych do izolowania chorych lub podejrzanych o chorobę kotów oraz pomieszczeń przeznaczonych na kwarantannę kotów.

3. Liczba psów przebywających w schronisku w dniu przeprowadzania oględzin wynosiła 328 psów²⁵, tymczasem, wg raportów z wizytacji PLW, Schronisko przewidziano dla 250 psów. Były one przetrzymywane w boksach o wielkości 2x2 lub 2x3 metry, co uniemożliwiało im swobodne poruszanie się i stanowiło naruszenie przepisu § 4 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk.

Dariusz Kaczmarek wyjaśnił, że liczba zwierząt w Schronisku wynikała z dużej liczby zwierząt porzuconych na terenie Gminy Kłomnice oraz gmin, z terenu których Schronisko wylapywało bezdomne zwierzęta. Do przyjmowania wszystkich ww. zwierząt do Schroniska obligowały go zawarte umowy. Ponadto stwierdził, że nie istnieją przepisy jednoznacznie określające wielkość boksów, bądź minimalną powierzchnię jaka musi przypadać na jednego psa.

Dawid Smolarek wyjaśnił, że starał się „dopasować” wielkość psów do powierzchni boksów, tak aby zwierzęta mogły się swobodnie poruszać.

Mariusz Jurczyk stwierdził, że biorąc pod uwagę liczbę 167 boksów, Schronisko jest przewidziane dla 334 psów, co jednak nie zostało ujęte w dokumentacji Schroniska.

[dowód: akta kontroli str. 58-61, 199, 220, 290-291]

Zdaniem NIK, niezależnie od braku określenia w przepisach minimalnych wymiarów pomieszczeń dla psów w schronisku i podejmowania przez pracowników Schroniska prób „dopasowania” wielkość psów do powierzchni boksów, w Schronisku nie zapewniono wszystkim przebywającym w nim zwierzętom możliwości swobodnego poruszania się, co potwierdziły również wyniki przeprowadzonych oględzin. Wobec powyższego oraz braku dokumentów potwierdzających, że Schronisko było przewidziane dla 334 psów, należy stwierdzić, że liczba faktycznie przebywających w schronisku psów przekraczała określoną przez PLW na 250 maksymalną liczbę psów przebywających w Schronisku.

4. Części zwierząt w Schronisku nie zapewniono pełnej ochrony przed zimnem: w 10 budach dla psów²⁶ znajdował się zbyt duży i nieosłonięty otwór włazowy, nie stanowiący ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. Powyższe stanowiło naruszenie przepisu art. 9 ust. 1 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt²⁷, zgodnie z którym utrzymujący zwierzęta domowe, mają obowiązek zapewnić im m.in. pomieszczenia chroniące przed zimnem.

Dariusz Kaczmarek stwierdził, że w czasie, kiedy on był Kierownikiem Schroniska, w budach nie było zbyt dużych otworów.

Dawid Smolarek stwierdził, że pełnił obowiązki Kierownika Schroniska w okresie wiosenno-letnim i wczesnojesiennym, kiedy warunki atmosferyczne były sprzyjające i nie wiedział, w jaki sposób przygotowano budy na okres zimowy.

Mariusz Jurczyk poinformował, że w celu zapewnienia zwierzętom ciepła, w okresie zimowym budy wyścielane były dodatkowo suchą słomą.

[dowód: akta kontroli str. 58-61, 199, 220, 291, 314]

²⁵ Stan stwierdzony w dniu 15 stycznia 2016 r. w trakcie przeprowadzonych oględzin. Liczba psów w Schronisku na koniec lat 2014-2015 wynosiła odpowiednio 368 i 375.

²⁶ W Schronisku znajdowało się 167 boksów dla psów, w których umieszczone były po jednej lub po dwie budy.

²⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 856, dalej zwana ustawą o ochronie zwierząt.

Przyjmując powyższe wyjaśnienia NIK wskazuje, że zapewnienie zwierzętom pomieszczeń chroniących je przed zimnem, upałami i opadami atmosferycznymi jest ustawowym obowiązkiem ciążyącym na osobach utrzymujących zwierzęta.

Dopiero w czasie trwania kontroli NIK zmniejszono i osłonięto otwory włączowe w ww. 10 budach dla psów.

5. Mimo obowiązku prowadzenia sterylizacji i kastracji zwierząt, wpisanego w Programie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Gminie Kłomnice, w Schronisku prowadzono sterylizację i kastrację w minimalnym stopniu. Spośród przyjętych do schroniska w latach 2014-2015 401 psów i 111 kotów, kastracji i sterylizacji poddano jedynie w 2015 r. 6 psów i 4 koty, co stanowiło odpowiednio 1,5% oraz 3,6% przyjętych zwierząt.

Dariusz Kaczmarek wyjaśnił, że sterylizacji i kastracji nie prowadzono ze względów finansowych, ponieważ w budżecie Schroniska nie zabezpieczono środków na ten cel.

Dawid Smolarek oraz Mariusz Jurczyk podali, że zabiegów kastracji i sterylizacji nie prowadzono ze względu na ograniczone środki finansowe.

Wójt Gminy Kłomnice wyjaśnił, że obowiązek sterylizacji i kastracji zwierząt był zaniedbywany od lat i nie sposób było wykonać natychmiast wszystkich zabiegów, tym bardziej, że za priorytet uznano poprawę warunków bytowych zwierząt w Schronisku.

[dowód: akta kontroli str. 95, 200, 218, 240, 243, 292]

W ocenie NIK, w rezultacie do adopcji wydawano zwierzęta, które nie były wykastrowane ani wysterylizowane, co nie wpływało na ograniczenie bezdomności zwierząt w przyszłości.

6. Spośród 13 osób zatrudnionych w Schronisku w latach 2014-2015, tylko 8 zostało przeszkolonych w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt, a szkolenia te zostały przeprowadzone w latach 2012-2013. Nie zostało przeszkolonych 5 pracowników zatrudnionych na umowę-zlecenie. Tymczasem zgodnie z § 8 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk, pracownicy opiekujący się zwierzętami powinni być przeszkoleni w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt.

Dariusz Kaczmarek w wyjaśnieniu podał, że przeszkolonych zostało wszystkich 8 pracowników etatowych zatrudnionych do obsługi zwierząt.

Zdaniem NIK, nie można uwzględnić tych wyjaśnień, gdyż zgodnie z § 8 przywołanego rozporządzenia, przeszkoleni powinni zostać wszyscy pracownicy opiekujący się zwierzętami, bez względu na rodzaj zatrudnienia: umowy o pracę czy umowy-zlecenia. Dawid Smolarek wyjaśnił, że osoby zatrudnione w Schronisku posiadały odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w opiece nad zwierzętami.

Mariusz Jurczyk, nie potrafił podać przyczyn nieprzeprowadzenia ww. szkoleń i zorganizował wymagane szkolenia pracowników w trakcie niniejszej kontroli²⁸.

[dowód: akta kontroli str. 110-118, 200, 220, 262-283, 291-292]

7. W 2015 r. przez 12 dni w okresie od 16 do 21 kwietnia (6 dni) oraz od 28 kwietnia do 3 maja 2015 r. (6 dni), Schronisko nie zapewniło opieki weterynaryjnej, co stanowiło naruszenie § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk. Schronisko posiadało umowy-zlecenia zawarte z lekarzami weterynarii w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 15 kwietnia 2015 r., od 22 do 27 kwietnia 2015 r. oraz od 4 maja 2015 r. (do nadal). W ww. umowach nie zawierano zapisów dotyczących możliwości ich wypowiedzenia.

Dariusz Kaczmarek stwierdził, że lekarz weterynarii zrezygnował ze świadczenia usług w dniu 14 kwietnia 2015 r., o czym poinformował Wójta Gminy oraz PLW.

²⁸ Zostało ono przeprowadzone w dniach 22-24 lutego 2016 r.

Umowę z kolejnym lekarzem weterynarii, udało mu się podpisać po wielu staraniach w dniu 22 kwietnia 2015 r.

Dawid Smolarek wyjaśnił, że obowiązki kierownika Schroniska zostały mu powierzone 28 kwietnia 2015 r. i zawarł umowę z lekarzem weterynarii w najszybszym możliwie terminie.

[dowód: akta kontroli str. 119-137, 218, 293]

Zdaniem NIK wyjaśnienia Kierowników Schroniska zasługują na uwzględnienie, gdyż dokumentacja potwierdza przedstawione przez nich fakty. Należy również nadmienić, że w czasie ww. 12 dni w Schronisku nie padło żadne zwierzę.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W trakcie przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że legowiska dla zwierząt były mokre a wyściółka w kojcach mokra i brudna. Ponadto stwierdzono brak podstawowej pielęgnacji psa w zaawansowanej chorobie nowotworowej.

Mariusz Jurczyk wyjaśnił, że wyściółka w kojcach jest na bieżąco wymieniana na nową, a stan stwierdzony w trakcie oględzin wynikał z panujących warunków atmosferycznych, m.in. odwilży i panującej wilgoci. Natomiast chory na nowotwór pies został poddany zabiegowi eutanazji wykonanemu przez lekarza weterynarii.

[dowód: akta kontroli str. 58-61, 199]

W ocenie NIK, zwierzętom w Schronisku należy zapewnić odpowiednie warunki bytowe bez względu na panujące warunki atmosferyczne, a utrzymanie suchych legowisk ważne jest szczególnie w czasie odwilży i panującej wilgoci.

2. Do dnia rozpoczęcia kontroli NIK, 80 psów, spośród 328 przebywających w Schronisku nie zostało oznaczonych za pomocą mikroczipów, numerków lub innego rodzaju oznaczeń umożliwiających identyfikację zwierzęcia.

Dariusz Kaczmarek wyjaśnił, że od 2010 r. starał się oznakować czipami wszystkie zwierzęta przebywające w Schronisku, a zwierzęta nieoznakowane również mogły zostać rozpoznane, dzięki stosowanym wcześniej tatuażom oraz prowadzonym ewidencjom.

Dawid Smolarek wyjaśnił, że wszystkie przyjmowane do Schroniska zwierzęta były oznaczane, natomiast z racji prowadzonych prac remontowych, nie był w stanie oznakować zwierząt przebywających wcześniej w Schronisku.

Mariusz Jurczyk podał, że identyfikacja zwierząt była możliwa, ponieważ wszystkie zwierzęta posiadały odrębny numer ewidencyjny oraz przydzielony numer boksu.

Dopiero w toku kontroli NIK, w dniach od 29 lutego do 4 marca 2016 r. wszystkie zwierzęta w Schronisku zostały oznaczone za pomocą mikroczipów.

[dowód: akta kontroli str. 58-61, 89, 314, 316]

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, Schronisko, działające na podstawie wymaganego zezwolenia PLW, prawidłowo wykorzystywało środki finansowe otrzymywane z budżetu Gminy Kłomnice, prowadziło ewidencję przyjętych zwierząt, którym zapewniało legowisko, stały dostęp do wody zdatnej do picia, ochronę przed upałami i opadami oraz osłonę od wiatru, a także dostęp do światła dziennego. W toku kontroli nie stwierdzono przypadków okrutnego traktowania lub znęcania się nad zwierzętami.

Przeprowadzone w toku kontroli oględziny wykazały nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego i wyposażenia schroniska, tj. brak pomieszczeń przeznaczonych do izolowania chorych lub podejrzanych o chorobę kotów oraz pomieszczeń przeznaczonych na kwarantannę kotów, brak wybiegów dla zwierząt, części zwierząt nie zapewniono pełnej ochrony przed zimnem. Zbyt duża ilość zwierząt przebywających w Schronisku utrudniała im swobodne poruszanie się.

W Schronisku nie wykonywano obowiązku sterylizacji i kastracji wszystkich zwierząt, pomimo wynikającego z Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Gminie Kłomnice. Ponadto, przez 12 dni 2015 r. w Schronisku nie zapewniono opieki weterynaryjnej.

Pomimo, że personel Schroniska zapewniał całodobową opiekę nad zwierzętami, do czasu rozpoczęcia niniejszej kontroli NIK, nie wszyscy pracownicy opiekujący się zwierzętami zostali przeszkoleni w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt, i nie wszystkie zwierzęta zostały oznakowane w sposób umożliwiający ich identyfikację.

2. Prawidłowość i skuteczność działań adopcyjnych

2.1. W latach 2014-2015 Gmina Kłomnice zawarła umowy i porozumienia z pięcioma gminami²⁹ na zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie. Zadanie to miało być realizowane przez Schronisko. W żadnej z umów nie określono zasad dotyczących adopcji zwierząt ze Schroniska. Wójt Gminy Kłomnice stwierdził, że pomimo braku ww. zapisów, Schronisko prawidłowo realizowało swoje obowiązki w zakresie prowadzenia adopcji.

[Dowód: akta kontroli str. 149-177, 243]

Zasady oddawania zwierząt nowym właścicielom zostały określone w regulaminie Schroniska, w którym wskazano m.in., że:

- zwierzęta przebywające w Schronisku mogą być oddawane nowym właścicielom nie wcześniej niż po upływie 14 dni od daty przyjęcia zwierzęcia do Schroniska,
- zwierzęta mogą być wydawane po zaszczepieniu przeciwko wściekliznie i po zbadaniu przez lekarza,
- osoba odbierająca zwierzę ze Schroniska zobowiązana jest m.in. do podpisania zobowiązania o zapewnienia zwierzęciu m.in. dobrych warunków i opieki lekarskiej,
- zwierzęta nie będą wydawane nieletnim oraz osobom nietrzeźwym.

[Dowód: akta kontroli str. 27-34]

2.2. Akcje promujące adopcje zwierząt były prowadzone poprzez stronę internetową Schroniska³⁰, gdzie zamieszczono informacje o możliwości adopcji, wraz ze zdjęciami i opisem wszystkich zwierząt przebywających w Schronisku.

Informacje o Schronisku oraz o możliwości adopcji zwierząt zamieszczane były również na stronie internetowej Urzędu Gminy w Kłomnicach³¹, a dzięki wolontariuszom i sympatykom Schroniska, także na portalach społecznościowych i w radiu.

Wolontariusze i osoby odwiedzające schronisko mogły przebywać na jego terenie za zgodą Kierownika, w jego obecności lub pracownika, który zapewniał bezpieczne poruszanie się po schronisku i między boksami. Ponadto, w 2015 r. Schronisko zawarło porozumienie o współpracy z Fundacją „SOS Animals”, co opisano szczegółowo w pkt 2.6. niniejszego wystąpienia.

(Dowód: akta kontroli str. 220, 240, 244-252, 262-263)

2.3. W latach 2014-2015 Schronisko oddało do adopcji 308 psów oraz 68 kotów. Wskaźnik adopcji³² psów wyniósł 22% w 2014 r. oraz 32% w 2015 r., natomiast wskaźnik adopcji kotów odpowiednio 44% i 57%.

²⁹ Gminy Mykanów, Rędziny, Olsztyn, Mstów i Kamienica Polska.

³⁰ www.schronisko.klomnice.pl

³¹ www.klomnice.pl

³² Obliczony jako stosunek liczby zwierząt adoptowanych do liczby zwierząt przebywających w Schronisku (suma zwierząt na dzień 1 stycznia danego roku oraz zwierząt przyjętych w trakcie roku).

Dariusz Kaczmarek wyjaśnił, że liczba psów przekazanych do adopcji wynosiła 120-180 sztuk rocznie, a niższy poziom wskaźnika adopcji psów w 2014 r. (22%) wynikał m.in. z faktu, że większość adopcji psów dokonywały osoby mieszkające w promieniu 30 km od Schroniska i nastąpiło tzw. „nasylenie rynku”.

Odpłatność za adopcję zwierząt została ustalona w cenniku usług świadczonych przez Schronisko, uchwalonym przez Radę Gminy Kłomnice w 2011 r. i wynosiła od 20 do 50 zł.

Analiza dokumentów adopcyjnych nie wykazała przypadków przekazywania większej liczby zwierząt jednej osobie³³.

2.4. Wydane do adopcji zwierzęta zostały zaszczepione przeciw wściekliznie, lecz nie były kastrowane lub sterylizowane³⁴, o czym nowy właściciel był każdorazowo informowany (nieprowadzenie kastracji lub sterylizacji przedstawiono powyżej w sekcji Ustalone nieprawidłowości).

2.5. W latach 2014-2015 stwierdzono 5 przypadków powrotu zwierząt (psów) do Schroniska po nieudanej adopcji. Wszystkie takie przypadki zostały odnotowane w prowadzonej w Schronisku ewidencji wraz z podaniem przyczyny zwrotu zwierząt adoptowanych.

(Dowód: akta kontroli str. 95, 262-267, 363-364, 376-399)

2.6. Warunki dostępu do Schroniska dla wolontariuszy zostały określone w Regulaminie wolontariatu Schroniska³⁵, w którym wskazano m.in. kto może być wolontariuszem w Schronisku, prawa i obowiązki wolontariuszy, dotyczące ich zakazy, a także wykaz czynności zleczanych wolontariuszom.

W 2015 r. Schronisko zawarło porozumienie o współpracy z Fundacją „SOS Animals”³⁶, w ramach którego Fundacja zobowiązała się udzielać pomocy w celu zapewnienia opieki i prawidłowych warunków bytowych zwierząt w Schronisku. Ponadto, przedstawiciele Fundacji mieli udzielać pomocy m.in. w prowadzeniu zabiegów pielęgnacyjnych zwierząt, karmieniu i wyprowadzania psów na spacer, prowadzeniu prac porządkowych na terenie Schroniska, a także pomocy w adopcji zwierząt ze Schroniska.

W wyniku współpracy z ww. Fundacją, w miesiącach od kwietnia do lipca 2015 r. do adopcji oddano 40 psów i 11 kotów. Ponadto, wolontariusze Fundacji pomagali w pracach wykonywanych na terenie Schroniska, w tym w wyprowadzaniu psów na spacer, oraz zorganizowali pomoc rzeczową dla Schroniska o łącznej wartości 94 429 zł³⁷, na którą złożyły się m.in. karma dla zwierząt oraz sprzęt wykorzystywany w Schronisku (smycze, miski, kuwety, środki czystości itp.).

(Dowód: akta kontroli str. 49-52, 249-261)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, Schronisko prowadziło prawidłowo działania w celu znalezienia przebywającym w nim zwierzętom nowych właścicieli. Wszystkie adopcje były szczegółowo ewidencjonowane w dokumentacji Schroniska, a efektem prowadzonych starań było doprowadzenie w 2015 r. do adopcji 32% psów i 57% kotów.

³³ Powyższe potwierdziły anonimowe ankiety otrzymane od osób, które adoptowały zwierzęta w latach 2014-2015. Ankiety wysłano do wybranych losowo 50 osób, odpowiedzi uzyskano od 11 osób, 1 osoba odesłała pustą ankietę, 1 osoba odmówiła udzielenia odpowiedzi na postawione pytania.

³⁴ Powyższe stwierdzono na podstawie wybranej do badania próby 50 adopcji z lat 2014-2015, po 25 z każdego roku.

³⁵ Stanowiącym załącznik do zarządzenia Kierownika Schroniska nr 5/AS/2011 z 3 stycznia 2011 r.

³⁶ Fundacja „SOS Animals” Ogólnopolski Ruch Obrony Zwierząt z siedzibą w Częstochowie, ul. Focha 19/21. Porozumienie zostało zawarte w dniu 28 kwietnia 2015 r. do 31 sierpnia 2015 r. Pracownicy Fundacji przebywali na terenie Schroniska w okresie od 13 kwietnia do 1 sierpnia 2015 r.

³⁷ Według sprawozdań Fundacji.

3. Prawidłowość działania w zakresie wyłapywania zwierząt, w tym realizacja umów zawartych z gminami

3.1. Schronisko nie posiadało wymaganych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami wydanych przez Wójtów wszystkich pięciu gmin (Mykanów, Rędziny, Olsztyn, Mstów i Kamienica Polska), dla których świadczyło usługi w latach 2014-2015, co opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

[Dowód: akta kontroli str. 315-321, 342-361]

3.2. Wyłapywanie bezdomnych zwierząt zostało wpisane w zakresie działania Schroniska w Statucie oraz regulaminie organizacyjnym. Także w Programie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Gminie Kłomnice na lata 2014-2015, Schronisko zostało wskazane jako podmiot realizujący obowiązek odławiania bezdomnych zwierząt.

[Dowód: akta kontroli str. 24-34, 203-214]

3.3. W latach 2014-2015 Gmina Kłomnice zawarła umowy i porozumienia z pięcioma gminami³⁸ na zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie. Zadanie to miało być realizowane przez Schronisko, któremu powierzono obowiązki wyłapywania bezdomnych psów i kotów, przewiezienie ich do Schroniska oraz utrzymanie w Schronisku.

[Dowód: akta kontroli str. 149-177, 243]

3.4. W żadnej z ww. umów zawartych przez Gminę Kłomnice nie określono szczegółów dotyczących wyłapywania bezdomnych zwierząt, w szczególności urządzeń i środków, przy pomocy których zwierzęta będą wyłapywane, środków do przewozu zwierząt oraz zapewnienia, w razie potrzeby, pomocy lekarsko-weterynaryjnej. Wójt Gminy Kłomnice stwierdził, że pomimo braku ww. zapisów, Schronisko prawidłowo realizowało swoje obowiązki w zakresie wyłapywania bezdomnych zwierząt.

[Dowód: akta kontroli str. 149-177, 243]

3.5. Zgłoszenia o bezdomnych zwierzętach przekazywane były przez Gminę do Schroniska, w interwencji brało udział dwóch pracowników Schroniska wyposażonych w transportery, smycze, lasso, sztywny chwytak na psy agresywne, klatkę – pułapkę i rękawice ochronne. Złapane zwierzę transportowane było samochodem bezpośrednio do Schroniska.

Z przeprowadzonych interwencji sporządzana była „Notatka z interwencji”, którą potwierdzano w Urzędzie Gminy, na terenie której odłowiono zwierzę. Zwierzęta trafiające do Schroniska ewidencjonowane były w prowadzonym rejestrze³⁹.

[Dowód: akta kontroli str. 241, 262-263]

3.6. W latach 2014-2015 do Schroniska dostarczono z terenu Gminy Kłomnice 258 zwierząt (185 psów i 73 koty)⁴⁰, spośród których do adopcji zostało oddanych 147 zwierząt: (97 psów i 50 kotów)⁴¹ oraz padło 58 zwierząt (35 psów i 23 koty)⁴².

Na dzień 31 grudnia 2015 r. spośród ww. 258 zwierząt wyłapanych w latach 2014-2015 z terenu Gminy Kłomnice, w Schronisku pozostały 53 psy.

W przypadku wszystkich ww. 258 zwierząt sprawdzono kompletność i aktualność ewidencji zwierząt i stwierdzono, że w ewidencji zwierząt zawarto dane ewidencyjne wszystkich zwierząt, w tym daty przyjęcia, zgonu lub adopcji oraz dane podmiotu adoptującego.

³⁸ Gminy Mykanów, Rędziny, Olsztyn, Mstów i Kamienica Polska.

³⁹ Badaniu poddano wszystkie zwierzęta schwytane na terenie Gminy Kłomnice: 133 w 2014 r. oraz 125 w 2015.

⁴⁰ W 2014 r. 133 zwierzęta, w tym 96 psów i 37 kotów, w 2015 r. 125 zwierząt, w tym 89 psów i 36 kotów.

⁴¹ W 2014 r. 84 zwierzęta, w tym 57 psów i 27 kotów, w 2015 r. 63 zwierzęta, w tym 40 psów i 23 kotów.

⁴² W 2014 r. 29 zwierząt, w tym 19 psów i 10 kotów, w 2015 r. 29 zwierząt, w tym 16 psów i 13 kotów.

Ustalone
nieprawidłowości

Wielkość środków przekazywanych przez Gminę Kłomnice na utrzymanie Schroniska, nie była uzależniona od liczby zwierząt wyłapanych na terenie tej Gminy i umieszczonych w Schronisku., ale określana w oparciu o plan finansowy zatwierdzany przez Radę Gminy Kłomnice. Plan ten był przygotowywany na podstawie projektu przedkładanego przez kierownika Schroniska. Zasady rozliczeń z gminami przedstawiono w punkcie 1.14.

[Dowód: akta kontroli str. 264-267, 322-341]

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W latach 2014-2015 r. Schronisko wyłapywało bezdomne zwierzęta z terenu pięciu gmin (Mstów, Mykanów, Rędziny, Olsztyn, Kamienica Polska), od których nie uzyskało zezwolenia na prowadzenie tej działalności. Tymczasem zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴³, wymagane jest uzyskanie zezwolenia na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami.

Trzej Kierownicy Schroniska z lat 2014-2015 w wyjaśnieniach powołali fakt, że wyłapywanie bezdomnych zwierząt odbywało się na podstawie umów zawartych przez Gminę Kłomnice z ww. gminami, które Schronisko realizowało jako jednostka organizacyjna gminy.

Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej, Inwestycji i Zamówień Publicznych Urzędu Gminy w Mykanowie stwierdziła, że Schronisko nie jest przedsiębiorcą i dlatego nie podejmowano działań określonych w ww. art. 7 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Wójt Gminy Mstów wyjaśnił, że umowa nie została zawarta ze Schroniskiem, tylko z Gminą Kłomnice, której przekazano do realizacji zadanie własne polegające na zapewnieniu opieki bezdomnym zwierzętom na podstawie art. 74 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁴⁴.

Wójt Gminy Rędziny stwierdził, że umowa została zawarta z Gminą Kłomnice, która nie została poinformowana, że Schronisko nie posiada aktualnego zezwolenia.

Wójt Gminy Olsztyn oraz Zastępca Wójta Gminy Kamienica Polska podali, że umowy i porozumienia na wyłapywaniu zwierząt zostały zawarte z Gminą Kłomnice.

[Dowód: akta kontroli str. 315-321, 342-361]

Zdaniem NIK, powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ powołany art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nakłada obowiązek uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami.

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, Schronisko prowadziło działalność w zakresie wyłapywania zwierząt na terenie pięciu gmin bez wymaganego zezwolenia. Jednak zadania te były wykonywane prawidłowo i zwierzęta trafiały bezpośrednio do Schroniska, a wszystkie interwencje były rzetelnie dokumentowane.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁵, wnosi o podjęcie działań mających na celu:

⁴³ Dz. U. z 2016 r. poz. 250, zwana dalej „ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach”.

⁴⁴ Dz. U. z 2015 r. Nr 1515 ze zm.

⁴⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

1. Dostosowanie warunków w Schronisku do wymagań określonych w obowiązujących przepisach, poprzez:
 - wyodrębnienie pomieszczeń przeznaczonych do izolowania chorych lub podejrzanych o chorobę kotów oraz pomieszczeń przeznaczonych na kwarantannę kotów,
 - zapewnienie wybiegów dla zwierząt pozwalających na realizację zachowań właściwych dla przebywających na nich gatunków zwierząt,
 - zapewnienie zwierzętom możliwości swobodnego poruszania się w pomieszczeniach i boksach, w których są przetrzymywane oraz nieprzekraczanie określonej przez PLW maksymalnej liczby zwierząt przebywających w Schronisku.
2. Wykonywanie zabiegów sterylizacji i kastracji wszystkich zwierząt przebywających w Schronisku oraz oznaczanie na bieżąco zwierząt w sposób umożliwiający ich identyfikację.
3. Podjęcie działań mających na celu uzyskanie od właściwych wójtów zezwoleń na wykonywanie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 marca 2016 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Waldemar Góra
Specjalista kontroli państwowej**

.....

